

Današnja šolska igrišča – z igranjem se učimo Dober primer z mednarodne šole v Amsterdamu

Jeanette Fich Jespersen, M.A., direktorica KOMPAN Institute

Današnja šolska igrišča se lahko v svoji velikosti med seboj zelo razlikujejo, a je skoraj vsem skupna ena sama stvar – ne razlikujejo se mnogo od igrišč iz preteklosti pred dvajsetimi ali celo štiridesetimi leti, ko so se otroci znali igrati brez vsega – morda le s koščkom oglja, ki so ga našli na poti v šolo. Zakaj naj bi spremenili današnja igrišča, če pa nam njihova ustreznost popolnoma zadošča? Poleg tega je šola le prostor za učenje, mar ne?

Mladostniki

Ena od sprememb je bila blaginja. Kar zajetno število mladostnikov v starosti od osem do štirinajst let ima vse več in več žepnine, ki jo lahko zapravijo po mili volji. V Angliji naj bi otroci v tem starostnem obdobju skupaj prejeli kar 2,7 bilijona dolarjev letno v obliki žepnin, ki jih potrošijo za (digitalne) igrače, glasbo in prigrizke.

V svetu se igrišča soočajo z močno konkurenco časa, ki ga mladostniki porabijo za medijsko-zabavno industrijo. Ta denarna neodvisnost otrok ima za posledico dejstvo, da hitreje dozorevajo vse mlajši in mlajši otroci. Njihovo odraščanje pohiti in njihova puberteta se pojavi zgodaj, na zgodnjem nivoju pa privzamejo tudi najstniško kulturo. Torej potrebujejo mladostniki dober razlog za fizično igro, saj se vendar igra razume kot otroško vedenje. Vsekakor je to velik izziv ne samo za industrijo igralne opreme, temveč tudi za družbo samo, v kateri sta debelost in žilno-srčna oslabeledost narasli že do skrb zbujajoče stopnje in sta nedvomno posledica pomanjkanja gibanja.

Šolska igrišča v vlogi nosilcev kulture

Izziv pripraviti otroke do gibanja bi moral spodbuditi predvsem šole, saj le-te že dolgo niso več zgolj okolje za pridobivanje znanja, ampak igrajo glavno vlogo pri socializaciji (podružbljanju) naših otrok. Šola je zanje največji nosilec kulture. V tem smislu pa pogled na otroška igrišča

širok po Evropi ni prav spodbujajoč. Na večini otroških igrišč so prijetni športni tereni, ki jih v glavnem zasedajo deset let stari dečki – ljubitelji nogometa. Aktivnosti za otroke v starostnem obdobju od pet do deset let so omejene na nekaj gugalnic in plezal, ki omogočajo le nekaj fizičnih izzivov. Deklice, starejše od deset let, imajo le malo ali skoraj nič možnosti. Gledano z otroškega vidika je torej edini možni zaključek ob pogledu na stanje otroških igrišč ta, da igra sploh nima nobenega pomena.

Uporabljal ga ali pa boš ob njega!

Na vso srečo pa nekatere šole vendarle vložijo več denarja in časa v njihove zunanje površine, saj je splošno znano, da je učenje povezano s fizičnimi spretnostmi. Aktivno življenje z igro, gibanjem in športom dela človeško bitje živahno in zdravo. Cerebellum oz. mali možgani koordinirajo naš proces spoznavanja in živahne motorične spretnosti ter se najbolj spremenijo ravno v najstniških letih, kar je dober razlog za prepričanje, da so mladostniki, ki se dosti gibajo, tudi boljši učenci.

Dr. Jay Giedd, direktor Narodnega inštituta za duševno zdravje, Bethesda, USA, pravi: »Zdi se, da sta odmor in igra prvi stvari, ki so ju v hudih časih črtali s šolskega kurikuluma. Pa vendar sta lahko prav tako ali celo bolj pomembna kot kateri od učnih predmetov, ki jih morajo otroci poslušati ... Mislimo, da princip »Uporabljal ga ali pa boš ob njega« velja tudi za male možgane. Če male

možgane treniramo in jih uporabljamo tako za fizične kot učne aktivnosti, bomo spodbudili njihov razvoj.«

Mednarodna šola v Amsterdamu

Mednarodna šola v Amsterdamu je naredila velik korak v igri na šolskem dvorišču in k igralnemu okolju. Ker gre za novo šolo z antropofizijsko (človekoslovno) arhitekturo, je celotno področje zelo privlačno. Gospa Evelyn Van Ramshorst, učiteljica na mednarodni šoli, je bila izbrana za koordinatrico igrišč in je izvedla nalogo oblikovati igrišče, ki se je na koncu pokazalo tako za igralno kot učno okolje. Vzpostavila je stike s svetovalcem KOMPAN Play Institute na Nizozemskem, gospodom Janom Oomsom, rezultat njenega dela pa je čudovito igrišče za otroke od drugega do šestnajstega leta starosti, ki ga lahko mirno priporočimo kot nebeško igrišče na zemlji.

Šolsko igrišče je razdeljeno na notranje in nekaj zunanjih dvorišč. Zaprto notranje igrišče je v glavnem namenjeno za igro otrok do šestega leta starosti, ki ima osnovno tematiko ter peščene igralne kotičke z razstlenjem z vseh celin. Mnogo igralnih pripomočkov je nameščenih vzdolž tlakovane pešpoti po sredini igrišča.

Zunanja igrišča so razvrščena v prostore za otroke različnih starosti od šest let dalje. Klasični prostor z gugalnicami je od ostalih površin ločen z grmičevjem; veliko je tematske igralne opreme ter manjših površin, namenjenih za igro otrok, starih do dvanajst let.

Na igrišču KOMPAN GALAXY – za osem do dvanajst let stare otroke – so vrtljaki, naprave za plezalne aktivnosti in aktivnosti za ravnotežje, kjer lahko otroci starejši od šest let vadijo in utrjujejo svoje spretnosti ravnotežja in koordinacije.

Ker sta ustvarjalnost in domišljija zelo pomembni pri igri otrok nad šestim letom starosti, je za njih na voljo veliko gozdnato področje za napete dogodivščine, mdr. celo nihajoči most preko vodnega potoka.

Šola pa nudi tudi redko, a zelo primerno igrišče za otroke, starejše od dvanajst let – površina za igre z žogo, ki je obdana z mrežo, na zunanji strani pa so različne površine za druženje z opremo »izdelaj-razstavi«, ki jih zlasti uporabljajo dekleta, ko opazujejo fante pri igri z žogo. Ti oddelki so vsekakor smiselni, zlasti

ker vemo, da dekleta – statistično – v najstniški dobi iz različnih razlogov ne uporabljajo igrišč toliko kot fantje; eden od pomembnejših razlogov je ta, da tukaj pač ni prostora za dekliško obnašanje. A na mednarodni šoli v Amsterdamu tozadevno ni tako!

Mednarodna šola v Amsterdamu je neobičajni primer ogromnega vlaganja v igralne površine šolskih igrišč, je pa tudi primer, da neka investicija ne more biti prevelika. Mi vlagamo v prihodnost naše kulture ali po besedah gospe Van Ramshorst: »Dokler nismo dobili tega igrišča, sem kot učiteljica vedno mislila, da je čas odmora dober za otroke, da se znebijo svoje prekomerne energije. Sedaj pa vidim, da je šolsko igrišče učno okolje! Otroci se tam res veliko naučijo.«

Igrajmo se, da odrastemo – telesno, učno, družbeno, čustveno in ustvarjalno!

Šolska igrišča so za današnjo generacijo več kot samo telesna aktivnost in igranje. Edinstvena igralna okolja so učna okolja za telesne, spoznavne, družbene, čustvene in ustvarjalne sposobnosti. Igrišča imajo pomembno družbeno vlogo, saj so eden od zadnjih prostorov, kjer se otroci srečajo, preden gredo v klube ali učilnice in kjer se vse dogaja na njihov način. Igrišča pa so pomembna še iz enega razloga – otrokom iz družin z nižjimi prihodki nudijo brezplačno možnost za razvoj in aktivnost. Po statistiki otrok s prekomerno težo so le-ti močno zastopani!

